

Sygn. akt V KK 31/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Siwek (przewodniczący)

SSN Antoni Bojańczyk

SSN Igor Zgoliński (sprawozdawca)

w sprawie **M. Ż.**,
ukaranego z art. 121 § 1 k.w.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.
w dniu 9 marca 2022 r.,
kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść ukaranego
od wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w B.
z dnia 5 października 2020 r., sygn. akt II W (...),

**uchyla wyrok w zaskarżonej części przekazuje sprawę w tym
zakresie Sądowi Rejonowemu w B. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

W dniu 8 lipca 2020 r. do Sądu Rejonowego w B. wpłynął wniosek Kierownika Ognia Patrolowo - Interwencyjnego Komendy Powiatowej Policji powiatu (...) wschodniego o ukaranie M. Ż. obwinionego o to, że w dniu 9 marca 2020 r. o godzinie 07.40 w pociągu P. nr (...) na szlaku kolejowym stacji PKP K. powiatu ł. wschodniego, województwa (...), pomimo dwukrotnego nieuiszczenia

kary w taryfie, po raz trzeci w ciągu roku wyłudził przejazd koleją bez zamiaru uiszczenia opłaty, powodując stratę w wysokości 2 011 zł, czym działał na szkodę P. S.A., tj. o czyn z art. 121 § 1 k.w. (k. 18).

Wyrokiem zaocznym z dnia 5 października 2020 r. o sygn. II W (...) Sąd Rejonowy w B. uznał M. Ż. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu, za który wymierzył mu karę 5 miesięcy ograniczenia wolności polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym oraz zasądził od obwinionego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 100 zł tytułem zwrotu zryczałtowanych wydatków postępowania i kwotę 120 zł tytułem opłaty (k. 33).

Wyrok powyższy nie został zaskarżony przez żadną ze stron postępowania i uprawomocnił się w dniu 8 grudnia 2020 r. (k. 33).

Kasację od tego wyroku na podstawie art. 110 § 1 k.p.w. wywiódł Prokurator Generalny, który zaskarżył orzeczenie w zakresie kary oraz wymierzonej ukaranemu opłaty. Zarzucił w tym zakresie:

1. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 121 § 1 k.w. w zw. z art. 20 § 1 k.w. polegające na wymierzeniu ukaranemu M. Ż. za przypisane mu wykroczenie kary 5 miesięcy ograniczenia wolności, podczas gdy zgodnie z treścią art. 20 § 1 k.w. kara ograniczenia wolności trwa jeden miesiąc;
2. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego i materialnego, a mianowicie art. 119 § 1 k.p.w. w zw. z art. 21 pkt 2a ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (t.j. Dz. U. z 1983 r., nr 49, poz. 223 ze zm.), polegające na zasądzeniu od ukaranego kwoty 120 zł tytułem opłaty, podczas gdy zgodnie z treścią art. 21 pkt 2a ustawy, opłata wymierzona w postępowaniu wykroczeniowym, w razie skazania na karę aresztu albo karę ograniczenia wolności, wynosi 30 zł.

W konsekwencji autor kasacji wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i o przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w B..

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja okazała się w pełni zasadna, stąd została uwzględniona na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. W niniejszej sprawie w toku wyrokowania istotnie doszło do naruszenia przepisów prawa materialnego i procesowego, wskazanych w zarzucie. Sąd Rejonowy w B., wymierzając karę ograniczenia wolności za przypisane wykroczenie, orzekł ją w kształcie nieprzewidzianym przez kodeks wykroczeń. W art. 121 § 1 k.w., którego znamiona zrealizował ukarany, określone zostało ustawowe zagrożenie, jakim jest kara aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny. Rozmiar możliwej do orzeczenia kary ograniczenia wolności w postępowaniu w sprawach o wykroczenia określa natomiast przepis art. 20 § 1 k.w., który ustanawia maksymalną wysokość tej kary na 1 miesiąc. Zaznaczyć przy tym należy, że w przypadku kary ograniczenia wolności i reguł jej orzekania, ustanowionych autonomicznie na gruncie prawa wykroczeń, nie znajdują zastosowania przepisy kodeksu karnego. Nie było prawnych podstaw do orzekania tego rodzaju kary za wykroczenie w oparciu o przepisy kodeksu karnego, które to przepisy w sposób nieuprawniony zastosował w niniejszej sprawie Sąd Rejonowy w B. (in casu art. 34 § 1, § 1a pkt 1 i art. 35 § 1 k.k.). Słusznie wskazał skarżący, że na gruncie niniejszej sprawy prawnymi podstawami wymiaru kary winny pozostawać tylko powyższe przepisy prawa wykroczeń, a nadto art. 33 § 1 k.w., ustanawiający dyrektywy wymiaru kary. Ukształtowana finalnie kara musi mieścić się w ramach ustawowych tam. Te natomiast (vide art. 20 § 1 k.w.) czas trwania kary ograniczenia wolności określają tylko i wyłącznie na jeden na miesiąc. Jest to rodzaj kary bezwzględnie oznaczonej, której wymiar został w sposób wyraźny sprecyzowany poprzez wskazanie jej dolnej i zarazem górnej granicy. W tym przepisie brak jest tzw. widełek, stwarzających możliwość swobodnego jej kształtowania. Powyższe dowodzi, że orzeczona wobec ukaranego kara ograniczenia wolności nie mieściła się w ustawowych ramach, a określenie jej rozmiaru było konsekwencją rażącego naruszenia art. 121 § 1 k.w. w zw. z art. 20 § 1 k.w., mającego istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku (art. 523 § 1 k.p.k.).

W tych samych kategoriach ocenić należało drugie z podniesionych uchybień, w wyniku którego zasądzona od ukaranego opłata przekroczyła wysokość ustanowioną na podstawie ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. (Dz. U. z

1983 r. Nr 49, poz. 223, t.j.) o opłatach w sprawach karnych, znajdującą zastosowanie w postępowaniu w sprawach o wykroczenie. Przepis art. 21 pkt 2a w/w ustawy stanowi, że jej przepisy stosuje się również w postępowaniu o wykroczenie, przy czym opłata wymierzona w razie skazania na karę aresztu albo karę ograniczenia wolności wynosi 30 zł. Sąd Rejonowy w B. zasądził natomiast w to miejsce kwotę 120 zł tytułem opłaty, co stanowiło obrazę powyższych uregulowań, której charakter spełniał kryteria określone w art. 523 § 1 k.p.k.

Powyższe uchybienia skutkować musiały wydaniem orzeczenia kasatoryjnego w zaskarżonym zakresie i koniecznością ponownego ukształtowania wymiaru kary oraz zasądzenia stosownej opłaty w sposób czyniący zadość uregulowaniom prawnym wskazanym w niniejszych motywach.